

Թէեւ մատենան պակասաւոր ըլլալուն՝ տպագրութեան ժամանակին եւ տպագրելին մասին նշոյն իսկ մատենին վկայութիւն չունիւր. բայց որովհետեւ Մազաքիա Աբեղայ կը յիշէ՝ որ Աբգար զպիւր ի Վ. Պոլսն Տոնացոյց մը տպած է, եւ մեր այս հին Տոնացոյցն ճշգիւս Աբգարու Սաղմոսին եւ Տարաբանին վերն ու տպագրութիւնն ունի, ամենեւին չի կրնար տարակուսուիլ մատենիս Աբգարու յիշեալ Տոնացոյցն ըլլալուն:

Հ. Գ. Գ.

† ԳԿՐՏԻՅ ՍԱՆՃԱՐԱՆԻՆ

Հարաւոր Մայիս 19/31ին վաճառեցաւ հայ մատենագրութեան մեծ Գեղեկանքներէն մին՝ ՄԻԺ. ՄԿՐԻՍԷ Սանասարեան 72 տարուան հասակին մէջ: Այս նշանաւոր Բարերարը մեծապէս նպաստամատոյց եղած է մեր նոր մատենագրութեան՝ օժանդակելով բազմաթիւ անձանց, որոնք եւրոպական բարձրագոյն ուսումնարանները կը յաճախէին ուսումնին փառարեւակործելու նպատակաւ, նպաստելով բազմաթիւ հայ դպրոցաց եւ հաստատութեանց հիմնարկութեանն ու պահպանութեանն, եւն են: Գեծ արդիւնք ունի նաւ. այնու՝ որ լաւ բմբունելով կրթեալ ուսուցչաց մեծ պակասը մեր մէջ՝ մասնաւոր փոյթ ունեցած է նշոյնպիսի ուսուցիչներ պատրաստել: Իւր բարեգործական ձեռնարկութեանց պսակն եղան Վանայ Օրբորդական վարժարանը՝ ՄԻՍԻՍԻԱՆ անուամբ, եւ մանաւանդ կարնոյ մէջ հիմնած Սանասարեան ուսումնարանն՝ իրեն կից ունենալով Արեւիքի Գեղարքունիքի դպրոց մը: Այս օգտակար հաստատութեան տպագոյն ալ ապահովուցած է մեծ գումար մը կտակելով: Գիտութեանց յառաջդիմութեան, ուսմանց զարգացման եւ մատենագրութեան ծաղկելուն անհրաժեշտ պայմաններէն մին է նաեւ նիւթական օժանդակութիւն եւ պոսպիսի հաստատութեանց հիմնարկութիւնը. այս նկատմամբ մեծ արդիւնք ունի սոյն նշանաւոր Մեղիկեսար մեր մատենագրութեան համար, որով եւ այսպիսի անձի մը կորուստն արգիւսմբ մատենագրական կորուստ է մեզի համար:

Յ. Գ. Գ.

ԱՅԳԱԳՐԱԿԱՆ

ՅԱՐԵՎԱՆԻ ՓԱՆՈՎՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹՈՒՆՔԻ

ՏՐԱՊԵԶՈՒՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԸՄԿՐՈՒՄԸ

Տեմբերին մեծաւ տունը ղազմայ շատուեցաւ: Կուշտը անօթիին մանր բրդէ կու: Հաստ ու պարակ մէկ գին է, վայ արակ մանողին: Նէ սուրբին մատաղ խոտացքը, Նէ տղին պան: Մարզ մարզու հալ զգիտէ, կէս գիշերին ժամ կը կանչէ: Այսուին կաշին տուին քի հալ լըէ, կեքաւ հանին սեպնց: Էշը յիշէ, մանգուլը հազը լըէ: Կատուն մինչ չհասաւ, օրս ուրջաթ է ըսաւ: Տէրտէրին տղան եւս սուրբ կ'ըլլայ մի թուրք: Տէրն շտեմած՝ փայտանքը վեր իմ վերցնենք: Լեռնը լեռնը օժը ծակին հանէ կու: Շանը սատկելու օրը որ զայ, կ'ըթայ ծամին դուռը կը պառի: Շատ խաղ կ'ստիմ, ամմա ծան չունիմ քի կանչիմ: Թէ՛վալին հարցոցին քի ինչին շոս պանիս էր: Ասոր կերակի է, ըսաւ: Ես աղա, դուն աղա, մեր կորկոտը հմ աղա: Խոսին հացը խնկոցին փորը: Մարզ մարզու քաղանայ, մարզ մարզու սատանայ: Բիշ բնոցին շուտ դարձիք: Խալտին հարցոցին քի քիթը ինչին կը վազէ: Չմեռ է, ըսաւ: — Ես քեզ ամառն ալ գիտեմ՝ ծմնու ալ: Զօփոյն տուն եկաւ, զօփոյն կնիկը պանի շատաւ: Գեղացին որ չգիտայ, շարունակ փոք է քի ղեմանայ: Խալտին պարեն տալու ըսաւ, խլինքը վառը կը նետէ: Գտուիկը կործեցաւ իր խուփը գտաւ: Լեզուն օսկոտ չունի, ինտը քեզի՝ տանայ կու: Վեր թուրքին պոլսուս, վար թուրքին մերտը: Միտը չունիմ՝ որ խօսք անցնի: Շուրջ շապին, կատուն վարցիք: Լուկուզ անոնը չէ, շերտող է: Աղիկի քեզի կ'ըսիմ, հարստ դուն իմացք: Թող ըսեն քի էշ է, թող ըսեն քի գէշ է: Գող սրտի դող: Կռիւն ետքը փռչմանութիւն է: Փիս չունը Նէ ինքը կ'ուտէ, Նէ ինքին կեքնէ կու: Փիս մարդը քաղտին ալ փիս կ'ըլլայ: Խալտին աղէկը կ'ընենքին առ: Խուլը ըսաւ խնջոք հաւատաց: Տուրը սատանայ, դուրքը քաղանայ: Մեր տունը փոս, ամէն ինչը հոս: Դուռը միակ պահէ, դրացինը գող իմ բունքը: Էշն իշաւ. գօ, գօն վար չըսու: Էշը մոնցաւ փալանը պզգիցաւ: Էշուն հոնքը էշ կը փնտէ: Մոնը Էշը ախող մտոյ: Թէ՛վալին Էշուն քեզի կանչէ: Սոխ ու սխողը հիսապ Էշողը փաշայ է՛նտըր: Գաւ մոռի, Էէ կ'սրիմ: Տէ՛վալին հարցոցին քի ծիղը ինչին ծուռ է: Իմ որ տեղը չիտակ է, ըսաւ: Խոտունն ախալարը լացն է: Անական հաւը կոկոսն կ'ըլլայ: Այսուր մաղցի, մաղց կանցի: Մուկը ծակը չէ հալքը, ցախ աւելը պոն է կապը: Աղտոցը ունի հաց ու պանիս, գիշերը քունը չի տանիք: Տուն ունի. մէկ գին փուշ դիւ: Մոնն լուկան ալ գիտէ, ելլել դուռան ալ: